

Nisqa Wasipa
Suwakuykuna
Atipanan Hatun
Llamakay

DE LA AUTORIDAD DE
TRANSPORTE URBANO
PARA LIMA Y CALLAO - ATU

NISQA WASIPA SUWAKUYKUNA
ATIPANAN HATUN LLAMAKAY
AUTORIDAD DE TRANSPORTE
URBANO PARA LIMA Y CALLAO – ATU

I. RIQSICHIY

Kay Política Nacional de Integridad y Lucha Contra la Corrupción nisqan qillqam, Decreto Supremo N° 092-2017-PCM nisqan kamachikuywan llusichisqa, paqarirqa chay Convención Interamericana de Lucha Contra la Corrupción (1996) nisqata chaynallataq Convención de Naciones Unidas contra la Corrupción (2003) nisqan hatun kamachikuykunaman hapipakusqamanta. Kay quipa kaq qillqam nin “Sapa Hapipakuq Suyum, hatun kamachikuq qillqankunaman hina, qispichinan chaynallataq llamkachinan suwakuykuna chinkachinapaq llamkaykunata”.

Política Nacional de Integridad y Lucha Contra la Corrupción nisqan kamachikuypa hatun munayninmi chuya chaynallataq munasqa ruwayniyuqkuna llamkana wasikuna kananpaq, hinallataq llaqtapaq llamkaypi allin riqsisqa kanapaq, empresakunapipas chaynallataq llaqtapa huñunkunapipas; chaymantañataq, suyupi, uchuy suyupi chaynallataq llaqtakunapi imapas suwakuykuna mana kananpaq harkana hinallataq wanachina, llaqta runakunapa yanapakuyninwan. Chaynallataq, 2.4 nisqan uchuy munayninmi nin “Imapas sasachakuykuna qatipaykunatam kallpanchana”, chaypaq kay pusaykunata qispichispa “Chay imapas suwakuyapaq pantachikuykunata taripana chaynallataq riqsiykuna imayna kasqanta, imapas harkachinakunata unanchanapaq”, “Chay mana suwakuy kananpaq kamachikuykunata llamkachisqa kananpaq yanapaykuna rurana”, icha imakunapas.

Yapanapaqñataq, chay Decreto Supremo N° 180-2021-PCM nisqan kamachikuy qillqawanmi chay Estrategia de Integridad del Poder Ejecutivo al 2022 nisqan riqsichikurqa imapas suwa ruwaykuna chinkachinapaq, Poder Ejecutivo nisqan hatun kamachikuqpa llapallan llamkanan wasinkuna llamkayninku huñunankupaq, chay Política Nacional de Integridad y Lucha contra la Corrupción nisqan llamkachinapaq chaynallataq Modelo de Integridad nisqanta llapallan llaqtakunapaq llamkana wasikunapi qispichinapaq; aswantaq, Poder Ejecutivo hatun kamachikuqpa lliw llamkanan wasinkuna allin puririnanpaq, chay llaqtapaq allin llamkaynin sasachakuypi kasqanta allichaspa, suwakuykuna ima kaptin chaynallataq chay mana allin ruraykuna kaptin¹.

Chay tarikuyim, Autoridad de Transporte Urbano para Lima y Callao – ATU nisqan tanqarichkan ima ruraykunata chuya llamkay llaqta kamachikuna wasikunapi kananpaq, chaypaqmi chay Política Nacional de Integridad y Lucha contra la Corrupción nisqan kamachikuyta qispichina, kaymi llamkaykunapi chaynallataq qillqakunapi rikurichikunqa. Kayman hinam, kunankama ATUpa tarikun chay “Código de Ética y Conducta de la Autoridad de Transporte Urbano para Lima y Callao” nisqan qillqa, kaymi Resolución de Presidencia Ejecutiva N° 019-2020-ATU/PE nisqa qillqawan riqsichikurqa; “chay imapas suwakuykuna kaptin denunciakuna churanapaq hinallataq qatipanapaq chaynallataq willakuq runata waqaychanapaq”, kaymi chay Resolución de Presidencia Ejecutiva N° 102-2020-ATU-PE nisqawan riqsichikurqa; chay “Programa de Integridad de la Autoridad de Transporte Urbano para Lima y Callao – 2022” nisqa, kaymi chay Resolución de Presidencia Ejecutiva N° 047-2022-ATU/PE nisqawan riqsichikurqa; chaynallataqmi, chay “Acta de Compromiso para implementar el Modelo de Integridad Pública en la Autoridad de Transporte Urbano para Lima y Callao” nisqan qillqata ATUpa umalliqninkuna chaynallataq Secretaría de Integridad Pública de la Presidencia de Consejos de Ministros (PCM) nisqan wataykurqaku.

Chay rurayta qatispam, ATU suwakuy atipaypi kaspan, kay Política Institucional Antisoborno de la ATU nisqanta riqsirichimun, kay kamachikuy qillqam ATUpa suwakuykuna kaptin imayna llamkayninkuna kasqanta qawachin; chaynallataq ukupi utaq hawapi llamkaqninkunapa rurayninta chaynallataq yanapakuy munaqkunapa rurayninkunata patachan, chay wasipa imapas munayninkuna haypananpaq.

II. IMARAYKU KAYNIN

Suwakuyki kunan ancha hatun sasachakuy hatiy; chay Índice de Percepción de la Corrupción 2021 watapaq, Transparencia Internacional nisqan wasi rurasqanmi qawachikun, Perú suyus kimsa chunka suqtayuy (36) yupayta haypan, kaysi huk pachak pinchayuy (105) yupaypi huk pachak pusaq chunka suyukunamanta (180). Kay yupaymi rurakurqa llapa kamachikuna wasikunapi chaynallataq empresariokunapa qawasqankuman hina; chaypim huk pachak (100) yupay willakun suwakuyman chuya kasqanta chaynallataq chusaq (0) willakun ancha paqway suwakuy kasqanta.

Chaymantañataq, Defensoría del Pueblo qawariynin, 2017 watamanta 2020 watakama, llapan suyupim 27 275 suwakuykuna qatipasqa tarikun, chaynallataqmi nin Limapis ancha achka suwakuykuna qatipasqa tarikun (17%)².

Chaynallataqmi, chay qillqa Perú: Percepción ciudadana sobre Gobernabilidad, democracia y confianza en las instituciones nisqan, Instituto Nacional de Estadística e Informática nisqan wasipa rurasqan, nin chay 60.6% tapusqa runakunas nin chay suwakuy paqway sasachakuy kasqanta, hinallataq qawarinu suyupa hatun sasachakuyin kasqanta, kamachikuqkunaman chayta rikharichinku, kaykunakuna kikin pura yanapanakuq, qillqa wataypi hinallataq licitacionkunapi qullqi rakinakuy, qullqi huk ruraypi chinkachiy, llamkaykunapa chanin qichuy, imakunapas.

Kay sasachakuykuna qawarisqaraykum, suwakuy chaynallataq qullqiwan yanapakuy rantiykunam kamachikuna wasikunapa allin kayninta qanrachan; chaymantañataqmi kamachikuna qillqakunapa kallpanta tunichin, rantikuqkunapa iñiyinta, llaqta runakunapata chaynallataq pikunapa qawariyninkunatapas. Kay nanachikuykunata musyaspa, ATU nisqan yachaysapa wasi, Ministerio de Transportes y Comunicacionespa ukunpi kasqanraykum, qullqi chaskisqankunata pusarichkan utqay chaynallataq chuya llamkayman, kallpankunata huñuripa imapas suwakuykuna kaptin sayariywan qulluchinapaq.

Ichaqa, ATUpa llamkaynin rurayninkuna qallarisqanmantam, ukunpi kamachina qillqakuna ruqakurqa³ chay mana suwakuywan llamkaykuna ruwanapaq, kaykuna riki chay Política Nacional de Integridad y Lucha contra la Corrupción kamachikuyman hapipakuspa, aswantam huk kamachikuykuna hurquna allinta qatipanapaq, harkanapaq chaynallataq suwakuykuna kaptin allichanapaq, chaynallataq qullqiwan yanapakuy rantiykuna kaptinpas.

Chay imapas atipanapaq yanapakuy ruraykunam huntachinqa chay Secretaría de Integridad Pública de la Presidencia de Consejo de Ministros nisqa wasipa pisi llamkaykuna taripasqanta, chay Modelo de Integridad en la ATU nisqanrayku, kaymi chay 2021 watapaq kasqa 27% yupayuy chay Índice de Capacidad Preventiva frente a la Corrupción (ICP)⁴ nisqanman hina.

Chay rimarisqaman hinam, ancha munay chay Política Institucional Antisoborno de la ATU nisqan kamachikuy qispichiy, kaymi qawarichin llamkana wasipa munayninta mana suwakuy llamkay kananapaq.

III. HATUN MUNAYNIN

Autoridad de Transporte Urbano para Lima y Callao nisqapa allin llamkayninta kallpanchanapaq hatun churapakuykunata qispichina, imapas yanapakuykuna qullqiwan rantiykuna atipanapaq; ATUpa llapallan llamkana oficinankunapa ukupi chaynallataq hawapi llamkaqninkunapa yanapakuyninwan.

IV. UCHUY MUNAYNINKUNA

4.1 Harkanapaq, taripanapaq, maskapanapaq chaynallataq utqaywan allichanapaq ima yanapakuykunata kallpanchana chay suwakuy kaptin.

4.2 Llamkana wasipa ukunpi mana suwakuywan llamkanapaq chaynallataq alligman purinapaq sunquchay, imapas yaqa suwakuykuna kaykuptin allichanapaq, kayta allinta taripaspa, waqaychaspa hinallataq suwakuykunata kaptin kamasla harkaspa.

V. LLAMKANA WASIPA MANA SUWAKUY KANANPAQ QILLQAPA RIMARIYNIN

Autoridad del Transporte Urbano para Lima y Callao – ATU nisqam, Ministerio de Transportes y Comunicacionespa ukunpi kaq, ancha yachaysapa llamkana wasipa munasqanmi patachay, qispichiy chaynallataq chay Sistema Integrado de Transporte de Lima y Callao nisqan qatipay, llamkayninkunapi imapas suwakuykuna mana kananpaq ruwayninkunata kallpanchaspas.

ATUpim, llapan ruraykunapi chuya llamkayta yachachiniku, ukupi llamkaqkunata chaynallataq hawapi llamkaqkunata, yanapakuy munakunata chaynallataq llaqtarunakunata ima llamkaykuna qatipaykunapi allin kanankupaq, llamkaynin riqsichikuq chaynallataq mana pitapas sayaspa, chay Código de Ética y Conducta institucional nisqapa kamachikusqanta chaynallataq suwakuykuna qulluchiy qillqakunapa llapan kamachikuyininta kasuspa. Manam suwakuy munayta utaq rurayta sayapakusaqkuchu, imapas chay mana allin ruraykunam kamachikuykunapa rimarisqanman hina wanachisqa kanqa chaynallataq chay wanachiq wasikunaman denunciashqa kanqa.

Umallikunam, ATUpa ukunpi chaynallataq hawanpi llamkaqkunapas tarikunku sunquchakusqa chay Política Nacional de Integridad y Lucha contra la corrupción nisqata kasukunankupaq, hinallataq chay Sistema de Gestión Antisoborno nisqantawan chuya llamkaykunata qispichinapaq, kasukunapaq chaynallataq sapa kuti aswanta allinyachinapaq; chaypaqmi Oficina de Integridad y Lucha Contra la Corrupción nisqawan kan, kaymi qatipan chay churanakusqa puririchisqata chaynallataq imayna llamkaykunatapas.

¹Artículo 2. Kaymi chay Estrategia de Integridad del Poder Ejecutivo al 2022 para la Prevención de Actos de Corrupción, del DS N°180-2021-PCM, nisqa qillqapa maskaynin.

²Análisis y perspectiva del nuevo marco regulatorio de las Comisiones Regionales Anticorrupción, disponible en <https://www.defensoria.gob.pe/wp-content/uploads/2022/02/An%C3%A1lisis-y-perspectivas-del-nuevo-marcoregulatorio-de-las-CRA-%E2%80%93-resumen-ejecutivo.pdf>

³Se cuenta con Código de Ética y Conducta de la Autoridad de Transporte Urbano para Lima y Callao, Directiva que regula la formulación y atención de denuncias por presuntos actos de corrupción y medidas de protección al denunciante, Programa de Integridad de la Autoridad de Transporte Urbano para Lima y Callao – 2022 y Acta de Compromiso para implementar el Modelo de Integridad Pública en la Autoridad de Transporte Urbano para Lima y Callao, entre otros.

⁴Los resultados a nivel de componente pueden ser verificados en el siguiente enlace <https://reporteintegridad.servicios.gob.pe/>

Chay Política Institucional Antisoborno de la ATU nisqan kamachikuy apakunanpaqmi, churapakuniku kay ruraykunaman:

- Allin chuya llamkaq, riqsichiywan llamkaq chaynallataq kamachikuna qillqakuna waqaychaq kaytam yachachina, allin kayta kallpancharispa hinallataq unay llamkaqkunapa pisi ATUpi llamkaqkunapatapas allin kamachiyninkunata.
- Qullqiwan yanapakuy rantiy munay utaq rurayta harquna hinallataq chinkachinapaq allin llamkaykunata qispichina, taripay hinallataq chay suwakuyta wanachina imayna kaptinpas, willastin imapas chaykunata Oficina de Integridad y Lucha Contra la Corrupción nisqaman.
- Chay ima niraq suwakuykuna kaptin mayninta willakunapaq yachayta riqsichina, chaynallataq yanapakuyta qullqiwan rantiy kaptinpas, mana manchakuspa; tapukuykuna kaptinpas chuyanchaykuna, chaynallataq chay willakuy pakasqalla kayninta waqaychana.
- ATU ukupi llamkaqkunata chaynallataq hawapi llamkaqkunata, ima suñay kaptin, munachiy kaptin, qullqi utaq imakuna kaptinpas, pi yanapana kaptinpas chaynallataq Código de Ética y Conducta de la ATU nisqanta mana kasuspa, mañakunankuta utaq chaskiyninkunata harkana.
- Llamkana mana pitapas sayaspa, mana pakaspa chaynallataq chuya llamkaywan ima kamachina wasipa llamkayninpiapas, kay churanakuykunaman hina mana llamkaspaga wanachisqam kanqa kamachina qillqa sarutasqanpi hinallataq wanachiq wasipi denunciasqa kanqa.
- Chay Sistema de Gestión Antisoborno nisqanta qispichina, kamachikuq qillqakunapa rimasqanman hina chaynallataq aswan allin kayninta sapa kuti qispichina.

VI. ALLIN KAMACHIKUYKUNA

6.1. Mana suwakuy

Allin ruwayniyuq runam kana, llapallanpa munaynin qawariq, mana chullallapatachu. Mana suwakuy kaymi ancha allinta runakunawan tupanachiwanchik sunqumanta, mana llullakuymanta chaynallataq waqaychanakuymanta

6.2. Chuya llamkay

Kay chuya llamkaymi llamkaykunapi llamkachin atipaywan, munay sunquwan, waqaychaywan, mana suwakuywan, sayachikuywan, mana llullakuywan chaynallataq justiciawan.

6.3. Allin riqsichikuy kay

Llamkana sayachikuywan, mana llullakuywan chaynallataq mana suwakuywan, llapallan runapa munayninta maskaywan hinallataq hukpa utaq pipa munayninta chinkachispa, chay maykunapiapas suwakuykunata qulluchiywan.

6.4. Waqaychay

Hatun Kamachikuq qillqapa chaynallataq Uchuy Kamachikuq qillqapa, chaynallataq kamachikuq wasipa qillqanpa rimarisqanman hina llamkana, llapallan imapas qatipaykunapi chaynallataq llaqtapaq kamachikuykunapi, runakunapa sayakunan derechonta waqaychastin, chaynallataq runa kasqanta waqaychaspa.

6.5. Harkay

Akllarina imapas harkaykunata chay imapas suwakuykuna taripanapaq, pipa mana allin munayninta harkana chaynallataq runakunapaq allin llamkayta rurana hinallataq allin yanapakuytawan.

6.6. Kaqnin qawariy puni

Kaqta puni qawarispa llamkana, chaypaq llamkayta allinta runan llapan kikllunkunata qawarispa manaraq kamachikuyta hurquchkaspa, chay mana kaq qaway kasqanmanta ayqispa.

VII. HATUN PUSAYKUNA

Política Institucional nisqapi churanakuykunaman hinam, kay hatun pusaykunawan llamkana:

Allin chuya llamkaq, riqsichiywan llamkaq chaynallataq kamachikuna qillqakuna waqaychaq kaytam yachachina, allin kayta kallpancharispa hinallataq unay llamkaqkunapa pisi ATUpi llamkaqkunapatapas allin kamachiyninkunata.

Hatun pusaykuna:

- Riqsirichina chay Política Institucional Antisoborno de la ATU nisqanta, Código de Ética y Conducta de la Autoridad de Transporte Urbano para Lima y Callao nisqantapas chaynallataq ima kay hatun churanakuyta munasqan yanapaq qillqakunatapas.
- ATUpa ukunpi chaynallataq qawapi llamkaqninkunapa yachayninta kallpanchana chay chuya llamkaypi chaynallataq suwakuykuna chaynallataq qullqiwan llamkay rantiykuna kaptin chinkachinanapaq.
- Chay llamakana wasipa maynin willakuyninta chiqirichina, kaymi mana suwakuymanta, mana llamkay rantiyanta chaynallataq chuya llamkanapaq kunakuyniyuqkuna kanan.

Qullqiwan yanapakuy rantiy munay utaq rurayta harquna hinallataq chinkachinapaq allin llamkaykunata qispichina, taripay hinallataq chay suwakuyta wanachina imayna kaptinpas, willastin imapas chaykunata Oficina de Integridad y Lucha Contra la Corrupción nisqaman.

Hatun pusaykuna:

- Sistema de Gestión Antisoborno de la ATU nisqanta qispichina, chay qullqiwan yanapakuykuna rantiykuna harkanapaq, taripanapaq chaynallataq chinkachinapaq, kamachina qillqakunapa rimasqanman hina.
- Registro de Incidencias y Liberalidades nisqanta rurana, chay qatipaykuna chaynallataq suwakuy tariykunamanta riqsirichinapaq.

Chay ima niraq suwakuykuna kaptin mayninta willakunapaq yachayta riqsichina, chaynallataq yanapakuyta qullqiwan rantiy kaptinpas, mana manchakuspa; tapukuykuna kaptinpas chuyanchaykuna, chaynallataq chay willakuy pakasqalla kayninta waqaychana.

Hatun pusaykuna:

- Chay suwakuykuna kaptin maynin denuncianam kanan kichasqa chaynallataq llamkana wasipa willakuykuna riqsichinantakama riqsichina.
- Suwakuykunamanta denunciakuna chaskisqata qatipana, yanapakuyta qullqiwan rantiytapas, kaqnin kaqman hina, riqsichiywan, imakunapas chaynallataq chay mana kamas riqsichiya waqaychaspa.
- Chay denunciaq runata utaq rikupakuqkunatapas allin kayninta waqaychana.

ATU ukupi llamkaqkunata chaynallataq hawapi llamkaqkunata, ima suñay kaptin, munachiy kaptin, qullqi utaq imakuna kaptinpas, pi yanapana kaptinpas chaynallataq Código de Ética y Conducta de la ATU nisqanta mana kasuspa, mañakunankuta utaq chaskiyninkunata harkana.

Hatun pusaykuna:

- Ukupi kamachikuyta qispichina chay imapas suñaykuna, munachinakuna, qullqikuna utaq ima kaqkunatapas, chaykuna pitapas llallichiqta chaynallataq chay Código de Ética y Conducta de la ATU, nisqanta harkanapaq.
- Kamachina wasipi llamkaqkunata chaynallataq hawapi llamkaqkunatapas sunqunta kuyuchina chay qillqaman hina pusaykunamanta.

Llamkana mana pitapas sayaspa, mana pakaspa chaynallataq chuya llamkaywan ima kamachina wasipa llamkayninpi, kay churanakuykunaman hina mana llamkaspaq wanachisqam kanqa kamachina qillqa sarutasqanpi hinallataq wanachiq wasipi denunciasqa kanqa.

Hatun pusaykuna:

- Chay maypi suwakuykuna tarikuskanta qawaspam huk rikunakunata rurana, chayman hina imapas harkaykunata chaynallataq allichaykunata rurana.
- Política Institucional qillqapa kamachikusqanta llamkaqkuna mana kasuptinmi wanachina, kamachikuq qillqakuna saruchasqarayku chaynallataq mana allin ruraykunata denunciata chay wanachiku wasikunaman.

Chay Sistema de Gestión Antisoborno nisqanta qispichina, kamachikuq qillqakunapa rimasqanman hina chaynallataq aswan allin kayninta sapa kuti qispichina.

Hatun pusaykuna:

- Chay Sistema de Gestión Antisoborno nisqanta ruranaq kamachikuna wasipa llamkayninta kallpachana, ukupi llamkaqkunapa chaynallataq hawapi llamkaqkunapa sunquchakuyninta kallpanchaspas, chaykuna paqway llamkana wasipaq kasqanta.
- Chay Sistema de Gestión Antisoborno nisqata sapakuti allinyachina ukupi llamkaykunata ruraspa, huk qatipaykunatawan.

VIII. RIMAYKUNA RIQSIY

8.1. Suwakuy:

Llaqtapaq utaq empresapaq kamachiy atiyiniyuq kasqanraykuwan imapas kikinpaq allin hurquy; kaymi qullqirayku kanman, mana qullqiraykupas utaq llalliypas; chaypi puni utaq mana chaypipas; llaqtapaq llamkaqkunawan, empresakunawan utaq runakunawanpas; allin kamachikuykunata chaynallataq allin kawsaykunata qanrachaspa, allin kaykunata hinallataq runakunapa derechonkunata.

8.2. Allin kamachikuy:

kaymi allin kawsaykunawan, allin puriykunawan chaynallataq allin kaykunawan llamkay, kaykunam kamachina wasipi llamkayta harkan, chayman hina atiy kaqkuna chaynallataq Estadopa qullqi husqan chay allin rurayman chayananaq, kaywan chay llaqta yanapaykuna llapallan runakunapaq chayananaq chaynallataq allin kawsay haypanapaq.

8.3. Mana unaq llamkaq:

kay runam mana unaq llamkapakuq, pisi pachalla, mana kamachina wasipi llamkaqchu; kaymi contrato civil nisqawan minkasqa.

8.4. Kikinpaq munaq:

kaymi runa utaq huk huñu chay imapas ruraywan utaq akllaywan nanachiq, utaq nanachikuq.

8.5. Llamkaq:

kay kamachikuyapaq, chay llamkaqta riqsina kamachikuqkunata chaynallataq ATUpi umalliqkunata.

8.6. Llaqtapaq llamkaq:

kaymi chay ley N° 30057, Ley del Servicio Civil nisqan kamachikuywan llamkaq, chaykunam: llaqtapaq llamkaq, llaqtapaq kamachikuq, llaqtapaq unay llamkaq chaynallataq mana unaq llamkaykunapi yanapakuqkuna. Kantaqmi, llapallan kamachina wasikunapi llamkaqkuna, mayqin niraq kamachina wasi kaptinpas, paykuna derechonkunam chay Decretos Legislativos N° 276, Ley de Bases de la Carrera Administrativa y de Remuneraciones del Sector Público, N° 728, Ley de Productividad y Competitividad Laboral, nisqankunawan waqaychasqa tarikun, huk niraq qillqapa kamachisqanwan llamkaqkuna, chay Decreto Legislativo N° 1057 nisqanwan minkasqakuna, kay qillqam qatipan chay huk niraq ruwaykunapaq minkaykunata, chaynallataq chay kamachina wasipa RIS nisqanman hina minkasqakunapas.

8.7. Qullqiwan yanapakuy rantiy:

kaymi munachiy, churanakuy, huykuy, chaskiy utaq chay pakasqa munaykuna mañakuy (kaymi kanman qullqi utaq mana qullqipapas), kikinpa utaq hukwan mañakusqanpas, maypi kaspapas, kamachina qillqata mana kasuspa, chay kamachikuq llamkayninwan hukpa munasqan ruranaq utaq llamkaynin mana runanpaqpas.